

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/94/2018
Identifikačné číslo spisu:	4115204936
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4115204936.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého S. Z., bývajúceho u matky, zastúpeného opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, pracovisko Zlaté Moravce, Sládkovičova č. 3, dieťa matky H. Z. bývajúcej v L. zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 14, a otca Mgr. K. Z., bývajúceho v L., zastúpeného Mgr. Janou Hoksovou, advokátkou so sídlom vo Vlkovciach, Jána Kalinčiaka č. 13, o návrhu matky na zákaz styku otca s maloletým a o návrhu otca na úpravu styku s maloletým, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 11 P 56/2015, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. januára 2018 sp. zn. 7 CoP 39/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. mája 2017 č.k. 11 P 56/2015-179: a/ zakázal styk otca s maloletým S. Z. (ďalej len „maloletý“), b/ zamietol návrh otca na úpravu styku s maloletým, c/ matke a otcovi maloletého uložil výchovné opatrenie - povinnosť podrobiť sa sociálnemu a odbornému poradenstvu vo Fakultnej nemocnici v Nitre, Ústavu klinickej psychológie, d/ rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení uviedol, že matka sa podaným návrhom domáhala, aby súd upravil styk otca s maloletým tak, že sa s ním bude stretávať každú prvú sobotu v kalendárnom mesiaci v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. a každú prvú nedeľu v kalendárnom mesiaci v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod., a to za prítomnosti matky v mieste bydliska maloletého. V priebehu konania matka s ohľadom na závery znaleckého dokazovania, žiadala styk otca s maloletým zakázať. Otec sa svojím návrhom domáhal úpravy styku s maloletým v párnom týždni v sobotu od 10.00 hod. do nedele do 19.00 hod.; v nepárnom týždni v piatok od 10.00 hod. do 18.00 toho istého dňa. Súd prvej inštancie spojil oba návrhy na spoločné konanie.

1.2. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že manželstvo rodičov maloletého bolo právoplatne

rozvedené, maloletý bol na čas po rozvoze zverený do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na jeho výživu. Styk otca s maloletým bol upravený mimosúdnou dohodou rodičov. Po jej uzavretí začalo postupne dochádzať k nezhodám a problémom v realizácii dohodnutého styku, lebo maloletý sa s otcom odmietal stýkať.

1.3. Na základe výsledkov dokazovania vykonaného opakovane viacerými znaleckými posudkami dospel k záveru, že matka je vo vzťahu k maloletému empatická, vie sa vžiť do jeho vnútorného sveta, snaží sa ho pochopiť aj s jeho špecifikami (ADHD a podozrenie na Aspergerov syndróm) a snaží sa mu porozumieť. Myslenie otca je so vzťahovačným, paranoidným nastavením, prevažuje u neho intenzívny afektívny vzťah k situáciám na úkor nadhľadu. Uvedená charakteristika neznamena rodičovskú nespôsobilosť otca, je však predpokladom konfliktných vzťahov. Maloletý má k otcovi odmietavý vzťah, nechce sa s ním stretávať, uvedomuje si konfliktný vzťah rodičov, ktorý pre neho predstavuje vyčerpávajúcu záťaž.

1.4. Na vyššie uvedenom podklade dospel súd prvej inštancie k záveru, že návrh matky (na zákaz styku otca s maloletým) bol podaný dôvodne. Rodičia maloletého stratili aj minimálnu schopnosť kooperovať v jeho prospech; nedokážu už jednotne výchovne pôsobiť na maloletého ani v záujme jeho zdravého vývoja. Výhovenie návrhu matky zodpovedá aj Dohovoru o právach dieťaťa, v zmysle ktorého musí byť záujem dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva môže najlepší záujem dieťaťa v závislosti na svojej povahe a závažnosti prevážiť nad záujmom rodiča. Je nesporné, že maloletý by bol násilným vynucovaním kontaktov so svojim otcom za súčasnej situácie traumatizovaný. Z rovnakého dôvodu zamietol návrh otca (na úpravu styku s maloletým).

1.5. Zároveň s poukazom na vyššie uvedené súd prvej inštancie nariadil výchovné opatrenie rodičom maloletého, ktoré sa bude vykonávať prostredníctvom Ústavu klinickej psychológie. Otec maloletého by sa mal v rámci tohto výchovného opatrenia naučiť rešpektovať psychický stav maloletého, jeho odlišnosti a obmedzenia.

2. Na odvolanie otca Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. januára 2018 sp. zn. 7 CoP 39/2017 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V odôvodnení rozsudku poukázal na ustanovenia § 25 ods. 2 a 3 Zákona o rodine a zdôraznil, že pri rozhodovaní o výchove maloletého dieťaťa rodičov, ktorí spolu nežijú, je vždy prvoradý záujem maloletého dieťaťa. Základným predpokladom správneho rozhodnutia o výchove maloletého dieťaťa je, aby si súd obstaral spoľahlivý podklad vykonaním a zhodnotením všetkých relevantných dôkazov na všestranné objasnenie skutočností, ktoré charakterizujú na jednej strane osoby rodičov, na druhej strane osobu dieťaťa. Ustanovenie § 25 ods. 3 Zákona o rodine umožňuje účinne zasiahnuť do vzájomného pomeru rodiča a dieťaťa tým, že súd obmedzí styk dieťaťa s rodičom, alebo ho dokonca zakáže. Také zásahy sú možné len vtedy, keď je to potrebné v záujme dieťaťa, teda keď styk ohrozuje jeho fyzické či psychické zdravie, čo bolo v danom prípade dostatočne preukázané vykonaným dokazovaním. Podľa názoru odvolacieho súdu zistil súd prvej inštancie dostatočne rozhodujúce skutkové okolnosti a na ich základe vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Odvolací súd preto nepovažoval za potrebné zopakovať tie isté dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvoinštančnom rozsudku.

2.1. K námietke otca, ktorý žiadal úpravu jeho styku s maloletým synom na obdobie pred 7. septembrom 2014 a navrhoval zohľadniť (pre neho priaznivejšie vyznievajúci) znalecký posudok Mgr. Františka Nociara z augusta 2013, odvolací súd uviedol, že pre rozhodnutie súdu je podstatný stav v čase jeho rozhodovania, preto musel prihliadnuť na závery znalcov z neskoršieho obdobia, ktoré preukazujú aktuálny stav v roku 2016. Aj podľa presvedčenia odvolacieho súdu bolo náležite preukázané, že maloletý odmieta otca a starých rodičov z jeho strany a čo aj len možný stret s otcom pôsobí na neho rozrušujúco. Správanie otca a starého otca maloletého je konfliktné a ak sa nepostupuje podľa ich predstáv, je tiež útočné a agresívne. Je nesporné, že vynútený styk otca s maloletým by len zhoršil zdravotný a psychický stav maloletého.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil aj s uložením výchovného opatrenia - povinnosti rodičov podrobiť sa sociálnemu a odbornému poradenstvu.

2.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP a § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov

odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.1. Odvolaciemu súdu vytkol, že nerešpektoval svoj vlastný záver vyjadrený v rozhodnutí z 11. marca 2015 sp. zn. 25 CoP 11/2015, v zmysle ktorého neustálym odlučovaním maloletého od otca sa môže vytvoriť nenávratný stav. Podľa presvedčenia dovolateľa bola (údajná) zmena v správaní maloletého len cielene vykonštruovaná matkou. Posledný styk otca s maloletým sa uskutočnil 7. septembra 2014, odkedy matka dlhodobo dieťa popudzovala proti otcovi. Do uvedeného dňa bol však vzájomný vzťah otca s maloletým nadštandardný, srdečný, empatický. Odvolací súd tieto skutočnosti nevzal na zreteľ. Nesprávny je jeho záver, že zhoršenie zdravotného stavu maloletého je v príčinnej súvislosti s konaním otca. K procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP viedol aj procesný postup odvolacieho súdu, ktorý - napriek množstvu návrhov otca - ani raz nedonútil matku, aby mu umožnila styk s maloletým. V napadnutom rozsudku podľa presvedčenia dovolateľa absentujú akékoľvek dôkazy o správaní otca, ktoré by bolo spôsobilé vyvolať v malom strach alebo nevôľu stretnúť sa s otcom. V žiadnom z podkladov, z ktorých v danom prípade vychádzali sudy, sa nenachádza relevantné odôvodnenie, prečo súd vyslovil zákaz styku otca s maloletým. Všetky stanoviská znalcov sú len v rovine hypotetickej. Týmto postupom súdov došlo k bezdôvodnému odobratiu dieťaťa otcovi a tým k hrubému porušeniu práv dieťaťa.

3.2. Z uvedených dôvodov žiadal zrušiť rozsudky oboch inštancií a vec vrátiť súdu prvej inštalácie s tým, aby nariadil reintegračné psychické liečenie dieťaťa zamerané na prinavrátenie stavu k 7. septembru 2014.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu poprela existenciu dôvodov, ktoré by zakladali prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku otca. K dovolateľom namietanej procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP poukázala na to, že otec sa dlhodobo nezúčastňoval pojednávania, nepreberal súdne zásielky, dokonca sa nezúčastnil ani stretnutia, ktorým sa malo realizovať súdom nariadené výchovné opatrenie. Pre prípad, že by dovolací súd dospel k záveru o procesnej prípustnosti dovolania, poukázala na to, že otec aj v dovolaní len opakuje svoje skoršie tvrdenia a argumenty. Dovolateľ podľa jej názoru neopodstatnene tvrdí, že postoj maloletého k otcovi a jeho rodičom sa zmenil až od 7. septembra 2014 - posudky znalcov potvrdzujú, že už pred týmto dňom maloletý odmietal akýkoľvek kontakt s otcom, psychicky sa zrútil, musel byť hospitalizovaný a podrobený medikamentózne liečbe. Z týchto dôvodov navrhla dovolanie otca odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP a v zmysle § 55 CMP jej priznať nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci úpravy styku rodičov a maloletého dieťaťa, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veci úpravy styku rodičov a maloletého dieťaťa; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia odvolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštalácia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017 (poznámka odvolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

10. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t.j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatečnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

11. Vyššie už naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

12. Otec v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ CSP (k tomu viď body 13. až 19. tohto uznesenia dovolacieho súdu) a tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (k tomu viď bod 20. tohto uznesenia dovolacieho súdu).

13. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva

na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

13.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017).

13.3. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, potom už „postupom súdu“ zásadne nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

15. V danom prípade otec v dovolaní odvolaciemu súdu vytkol, že nerešpektoval závery, ku ktorým dospel v skoršom rozhodnutí (z 11. marca 2015 sp. zn. 25 CoP 11/2015), t.j. že neustálym odlučovaním maloletého od otca hrozí vytvorenie nenávratného stavu. V nadväznosti na túto argumentáciu dáva dovolací súd do pozornosti otca nálež ústavného súdu z 3. septembra 2013 sp. zn. III. ÚS 46/2013, v zmysle ktorého odvolací súd nie je viazaný skôr zaujatým vlastným právnym názorom; odvolací súd môže svoj skorší právny názor zmeniť. Potvrďuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí rozhodnutie nerešpektujúce skorší právny názor odvolacieho súdu. Aj keď zmena skoršieho právneho názoru odvolacieho súdu je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom.

16. Otec v dovolaní namieta nedostatky, ku ktorým podľa jeho názoru došlo v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Tvrdí, že súdy rozhodli bez ich obstarania, prípadne že niektoré z dôkazov nesprávne vyhodnotili a z výsledkov dokazovania vyvodili nesprávne skutkové závery.

16.1. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

16.2. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré otec naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012).

16.3. Ani podľa novej právnej úpravy civilného konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

17. K dovolacej námietke otca týkajúcej sa nedostatočného vysvetlenia niektorých dôvodov rozhodnutia súdu, prípadne až nepreskúmateľnosti rozsudku dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (k tomu viď jeho rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

17.1. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „ inú vadu konania “ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „ Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

17.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „ vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém “ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „ justičný omyl “ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

17.3. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

17.4. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Za takú vadu nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

18. Dovolateľ výhradami k právnym záverom odvolacieho súdu a polemikou s nimi spája svoje presvedčenie, že súdy zasiahli do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Z hľadiska obsahového (viď § 124 ods. 1 CSP) ale otec v tomto smere nenamieta procesné chyby (nesprávnosti procedúry vedenia konania), ale to, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

18.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď primerane R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

18.2. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, zotrval aktuálny judikát R 24/2017.

19. Naostatok najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

20. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

20.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

20.2. Vec prejednávajúci senát odvolacieho súdu sa stotožňuje s právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, v zmysle ktorých otázku (ne)prípustnosti dovolania rieši odvolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola odvolacím súdom rešpektovaná, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal už skôr najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Zdôraznil, že sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, odvolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia odvolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu

ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

20.3. V danom prípade otec, zastúpený kvalifikovanou právnou zástupkyňou, podal v dovolaní výpočet nesprávností vytýkaných odvolaciemu súdu, nekonkretizoval však právnú otázku, riešením ktorej sa - podľa jeho názoru - odvolací súd odklonil od zaužívanej praxe dovolacieho súdu. Pritom v zmysle bodu 16. uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 VCdo 2/2017 platí, že pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

21. Najvyšší súd z uvedených dôvodov odmietol dovolanie otca podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

22. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.